

Czego życzyć Polakom w roku 2019?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W jednym z ostatnich badań¹ sprawdziliśmy, co aktualnie stanowi treść życia codziennego Polaków oraz jakiego rodzaju zajęciom i działaniom poświęcają się ludzie². Interesowało nas również to, czemu Polacy chcieliby się poświęcić, ale z różnych względów nie mogą, a więc co stanowi źródło deprivacji w ich codziennym życiu.

Z deklaracji badanych wynika, że zasadniczą treścią codziennego życia Polaków jest rodzina (72% wskazań). Dopiero na drugim miejscu, z dużo niższym odsetkiem wskazań, plasuje się praca zawodowa (53%). Ponad jedna czwarta Polaków (28%) wśród podejmowanych działań, którym obecnie poświęca najwięcej czasu i energii, wymienia ochronę zdrowia i leczenie. Rzadziej wskazywane są: zdobywanie pieniędzy (15%), aktywność fizyczna (14%), rozrywka (11%), remontowanie domu lub mieszkania (11%) oraz życie religijne (10%). Relatywnie najmniej czasu Polacy poświęcają dążeniom do zakupu domu lub mieszkania (3% wskazań), politykowaniu (3%), oddawaniu się lenistwu (2%), wspinaniu się po szczeblach kariery zawodowej (2%) oraz staraniom o pracę za granicą (1%). Patrząc z perspektywy czasu można stwierdzić, że badani coraz rzadziej deklarują, iż swój czas i energię poświęcają na przetrwanie, zdobywanie pieniędzy oraz poszukiwanie zatrudnienia za granicą. Maleje także znaczenie przypisywane życiu religijnemu. Na popularności zyskują z kolei podróże i uprawianie sportu³.

Podróżowanie ma wprawdzie dla Polaków coraz większe znaczenie, jednak właśnie ten wymiar stanowi ciągle główny obszar niezaspokojenia. Blisko połowa respondentów (43%), gdyby miała taką możliwość, podróżowałyby częściej. Istotne źródło poczucia deprivacji stanowi też życie rodzinne, któremu w większym stopniu niż dotychczas chciałoby się poświęcić 39% respondentów. Jedna piąta (21%) najchętniej oddałaby się szeroko rozumianej rozrywce, a nieco mniejszy odsetek (19%) w większym zakresie niż dotychczas skupiłby się na pracy zawodowej. Co szósty respondent (17%) odczuwa niezaspokojenie potrzeb w zakresie aktywności fizycznej, a co siódmy, gdyby mógł, częściej uczestniczyłby w wydarzeniach kulturalnych lub poświęcił się dbaniu o własne zdrowie (po 15%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (341) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 października 2018 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Codzienna aktywność Polaków. Autoportret i obraz środowiska społecznego w latach 1988–2018”, grudzień 2018 (oprac. R. Boguszewski).

³ Tamże.

RYS. 1. Czemu poświęcił(a)by się Pan(i) najchętniej lub w większym stopniu niż obecnie, gdyby to tylko było możliwe?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać trzy odpowiedzi

Jeden na dziesięciu ankietowanych odczuwa potrzebę większego angażowania się w działalność społeczną. Taki sam odsetek stanowią też ci, którzy najchętniej uzupełniliby swoje wykształcenie (10%). Co jedenasty ankietowany, gdyby mógł sobie na to pozwolić, to skoncentrowałby się na remoncie domu lub mieszkania (9%), a co dwunasty – na zakupie nieruchomości lub na zarabianiu pieniędzy (po 8%). Jedynie nieliczni wykazują poczucie deprywacji, jak chodzi o wspinanie się po szczeblach kariery zawodowej, oddawanie się lenistwu oraz życie religijne (po 4% wskazań), czy – tym bardziej – starania w celu podjęcia pracy za granicą, dążenie do przetrwania (po 2%) oraz politykowanie (1%). Co dwudziesty respondent (5%) nie potrafi jednoznacznie stwierdzić, czemu poświęciłby się w większym zakresie niż dotychczas, gdyby miał taką możliwość.

Poziom deprywacji jest dość istotnie zróżnicowany w polskim społeczeństwie w zależności od sytuacji życiowej i cech demograficznych respondentów. Potrzeba podróżowania, aktywności fizycznej i udziału w życiu kulturalnym w niesatysfakcjonującym stopniu zaspokojona jest przede wszystkim wśród osób najlepiej sytuowanych materialnie, legitymujących się wyższym wykształceniem oraz mieszkających w największych miastach. W grupach społeczno-zawodowych więcej czasu na podróże, uprawianie sportu i kulturę chcieliby przeznaczać przede wszystkim: kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, pracownicy administracyjno-biurowi oraz uczniowie i studenci, a w przypadku aktywności fizycznej i kulturalnej – dodatkowo pracownicy średniego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy. W zależności od wieku niedosyt w zakresie podróżowania nieco częściej niż inni odczuwają osoby najmłodsze (mające nie więcej niż 24 lata), a w zakresie aktywności fizycznej i uczestnictwa w kulturze – respondenci nieco starsi (powyżej 35 lat).

Praca sama w sobie relatywnie najczęściej stanowi obszar poczucia deprywacji dla osób mających od 25 do 34 lat, uwzględniając zaś status zawodowy – dla nieaktywnych w tym względzie, a więc zwłaszcza dla bezrobotnych, a ponadto dla osób zajmujących się domem oraz uczniów i studentów. Z kolei karierze zawodowej i kształceniu w większym zakresie niż dotychczas najchętniej poświęciłiby się najmłodszy badani – mający od 18 do 24 lat. Oni też więcej czasu przeznaczyliby na rozrywkę. Życiu rodzinnemu natomiast, gdyby to było możliwe, w większym zakresie niż aktualnie poświęciłoby się osoby najbardziej religijne, o relatywnie niskich dochodach i gorzej wykształcone, a ponadto badani mający od 35 do 44 lat, a uwzględniając status zawodowy – bezrobotni, pracownicy usług, przedstawiciele personelu średniego szczebla, robotnicy wykwalifikowani i renciści.

Ochrona zdrowia i życie religijne to z kolei dziedziny, którym jeszcze chętniej niż dotychczas poświęciłoby się najstarsi respondenci, najgorzej wykształceni i najczęściej uczestniczący w obrzędach religijnych, w tym zwłaszcza emeryci, a w przypadku dbałości o zdrowie – dodatkowo także renciści i rolnicy (zob. tabelę aneksową 1).

Co ciekawe, obszarem poczucia deprivacji są dla respondentów zazwyczaj te dziedziny życia, którym i tak poświęcają oni relatywnie więcej czasu niż inni (zob. żółte oznaczenia w tab. 1). Ci, którzy oddają się na co dzień głównie życiu rodzinnemu, chcieliby mieć dla swojej rodziny jeszcze więcej czasu, osoby angażujące się na rzecz innych chciałyby rozszerzyć swoją działalność społeczną, a respondenci chętnie korzystający z życia chcieliby w większym zakresie poświęcić się rozrywce. Jednocześnie jednak zarówno zaangażowanym społecznie, jak i intensywnie pracującym brakuje czasu na życie rodzinne (zob. zielone oznaczenia w tab. 1). Ci, którzy częściej niż inni oddają się lenistwu, chętniej niż ogół badanych zajęliby się pracą, ale także rozrywką i podróżowaniem. Lenistwo z kolei nieco częściej niż innym marzy się tym, którzy na co dzień dążą do gromadzenia majątku. Osoby ponadprzeciętnie angażujące się w życie kulturalne chętniej niż inni chciałyby się dokształcać, a ci, którzy w pierwszej kolejności stawiają na karierę zawodową, odczuwają niedosyt w zakresie rozrywki, gromadzenia środków finansowych i posiadania nieruchomości. Zakup domu lub mieszkania, podejmowanie starań o pracę za granicą czy podróżowanie to kwestie, które wiążą się z poczuciem deprivacji dla osób zdobywających wykształcenie.

Podróże to także obszar zainteresowań, któremu więcej czasu chcieliby poświęcić respondenci ponadprzeciętnie aktywni fizycznie. Z kolei podróżnicy odczuwają większy niż pozostali niedosyt w zakresie korzystania z kultury, ochrony zdrowia czy remontu własnego domu lub mieszkania. Tym zaś, dla których na co dzień istotne jest życie religijne, przydałoby się, w ich odczuciu, więcej czasu na aktywność społeczną, życie rodzinne i ochronę zdrowia (zob. tabelę 1).

TABELA 1

Który z wymienionych rodzajów działalności stanowi obecnie treść Pana(i) życia codziennego? Cemu poświęca Pan(i) najwięcej czasu i energii?	Czemu poświęcił(a)by się Pan(i) najchętniej lub w większym stopniu niż obecnie, gdyby to tylko było możliwe?																			
	Życie kulturalne	Praca	Działania społeczne dla dobra innych	Wspinanie się po szczeblach kariery zawodowej	Życie rodzinne	Zdobywanie wykształcenia	Lenistwo	Zdobywanie pieniędzy	Starania o pracę za granicą	Ochrona zdrowia (leczenie)	Politykowanie	Korzystanie z życia (rozrywki, inne przyjemności)	Przetrwanie	Życie religijne	Podróżowanie	Aktywność fizyczna, uprawianie sportu	Kupno/budowa domu/mieszkania	Remont/urządzenie domu/mieszkania	Inna odpowiedź	Trudno powiedzieć
Życie kulturalne	18	18	16	7	30	27	4	5	3	14	4	25	2	1	47	18	3	9	0	3
Praca	18	18	9	5	41	12	3	8	2	12	1	25	1	4	49	19	9	9	2	2
Działania społeczne dla dobra innych	13	19	41	6	50	12	0	6	0	14	8	10	3	11	31	26	3	8	3	1
Wspinanie się po szczeblach kariery zawodowej	18	13	8	23	19	14	6	28	0	0	0	33	0	0	16	20	19	8	0	10
Życie rodzinne	16	20	10	3	43	9	3	6	1	16	1	21	1	4	47	18	8	10	1	4
Zdobywanie wykształcenia	17	20	12	9	32	13	4	10	10	7		25		1	55	18	21	4	2	1
Lenistwo	12	26	14	3	15	14	21	13	4	14		36	2	0	57	17	4	0	0	0
Zdobywanie pieniędzy	6	21	6	6	37	11	8	16	1	15	2	29	1	3	46	12	13	12	1	1
Starania o pracę za granicą	14	14	47	0	40	33		27	7	5	0	27	5	0	14	28	13	0		0
Ochrona zdrowia (leczenie)	16	16	11	3	44	6	5	8	1	27	0	20	5	6	38	21	4	9	2	4
Politykowanie	18	24	10	0	34	13	5	8	4	15	22	39	5	0	44	17	6	7	3	0
Korzystanie z życia (rozrywki, inne przyjemności)	17	14	6	7	29	14	6	10	4	8	2	37	0	2	49	23	12	9	1	2
Przetrwanie	18	25	9	2	31	7	5	17	0	17	1	27	10	2	44	13	6	11	1	2
Życie religijne	12	20	18	3	49	3	5	7		31	2	17	6	24	33	14	4	7	1	4
Podróżowanie	25	13	6	1	37	10	5	7	1	21	2	21	3	1	68	23	7	17		0
Aktywność fizyczna, uprawianie sportu	16	13	12	6	30	18	4	8	2	12	0	21	1	2	57	23	16	11	1	3
Kupno/budowa domu/mieszkania	19	17	23	11	29	5	5	16	0	3	8	23	0	0	61	23	9	6	0	2
Remont/urządzenie domu/mieszkania	18	22	6	2	52	11	4	9	2	18	1	26	0	2	49	27	7	10	0	1
Ogółem	15	19	10	4	39	10	4	8	2	15	1	21	2	4	43	17	8	9	2	5

Żółty – obszary, którym badani poświęcają się w większym stopniu niż inni i chcieliby się poświęcać jeszcze bardziej
 Zielony – obszary, którym badani chcieliby się poświęcać bardziej niż dotychczas w większym stopniu niż inni

Dzięki wzrostowi zamożności społeczeństwa i coraz szerszemu zaspokojeniu podstawowych potrzeb, Polacy obecnie rzadziej niż kiedyś poświęcają się gromadzeniu majątku i dążeniu do przetrwania, częściej zaś koncentrują się na życiu rodzinnym i własnych przyjemnościach⁴. Potrzeby te jednak, jak się okazuje, ciągle nie są zaspokojone w wystarczającym stopniu. Gdyby badani mieli taką możliwość, chętniej niż dotychczas poświęciliby się przede wszystkim podróżowaniu, rodzinie i rozrywce, przy czym źródła poczucia deprivacji różnią się istotnie w zależności od sytuacji życiowej i cech demograficznych respondentów.

Opracował

Rafał Boguszewski

⁴ Zob. komunikat CBOS „Codzienna aktywność Polaków...”.